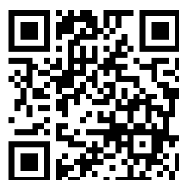

NOREEN
STUDIER RÖRANDE
EUFEMIAVISORNA

THE WILLIAM ARMFIELD HOLT ⚘ AND ETHEL RHODES HOLT FUND

The first marriage in Memorial Church ⚘ The Holts on February 22, 1903

Skrifter utgifna af K. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet i Uppsala. 22: 2.

STUDIER

RÖRANDE

EUFEMIAVISORNA

I.

TEXTKRITISKA ANMÄRKNINGAR
TILL FLORES OCH BLANZAFLOR

AV

ERIK NOREEN

UPPSALA
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI A.-B.

LEIPZIG
OTTO HARRASSOWITZ

Skrifter utgifna af K. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet i Uppsala. 22: 2.

STUDIER

RÖRANDE

EUFEMIAVISORNA

I.

TEXTKRITISKA ANMÄRKNINGAR TILL FLORES OCH BLANZAFLOR

AV

ERIK NOREEN

UPPSALA
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI A.-B.

LEIPZIG
OTTO HARRASSOWITZ

UPPSALA 1923
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.
2372

Genom professor Emil Olsons kritiska upplaga av den fornsvenska dikten om Flores och Blanzaflor (1921) har äntligen en — den kortaste — av Eufemiavisorna blivit tillgänglig för forskningen på ett sätt som motsvarar vår tids krav. Som förarbeten härtill framträda delvis en rad av ytterst värdefulla avhandlingar av densamme: Studier över rimmen i den fornsvenska Flores och Blanzeflor (i Festskrift till Söderwall s. 47 ff.), Textkritiska studier över den fornsvenska Flores och Blanzeflor I—III (i Ark. f. nord. fil. 32, s. 129 ff. och 225 ff. samt 37, s. 169 ff.), Norvagismer i några fornsvenska medeltidsdikter (i Från filologiska föreningen i Lund 4, s. 88 ff.).

Till Eufemiavisorna knyta sig många synnerligen viktiga och svåra frågor rörande fornsvensk och fornnorsk filologi, litteraturhistoria, språkhistoria och metrik, såsom de gamla tvistefrågorna om dikternas härstamning och om den fornsvenska knittelversens ursprung. Det är min förhoppning att framdeles kunna ta upp en del av dessa frågor till behandling. Det som här framlägges är endast ett resultat av ett rätt ingående studium av Olsons upplaga av Flores, bestående av ett antal anmärkningar av mer eller mindre textkritisk natur till enskilda ställen i dikten, av vilka dock en del som jag hoppas skola befinnas vara av ett mer allmänt, principiellt intresse.

Jag har i flera fall sökt framlägga skäl för att texten i en kritisk upplaga bör konstitueras på annat sätt än som skett hos Olson, men å andra sidan vill jag särskilt framhålla att jag ingalunda menar att utgivaren av en kritisk upplaga i alla de fall som nedan diskuteras hade bort gestalta texten så som jag förmodat vara det ursprungliga. En utgivare måste naturligtvis iaktta den största varsamhet i fråga om införande av

konjekturer, och att en upplaga i större utsträckning blir en sammanarbetning av olika handskrifters läsarter är ju också föga önskvärt.

1.

Verserna 37—39 lyda i Olsons upplaga:

Hænna fadher vardhe sik som een man,
thy drapo the ther genast han
ok fangadho ther the salugha quinna.

I v. 38 är *ther* infört ur hs. C; AB ha *thaghar* (FE helt avvikande). Anledningen till detta förmodar jag är att utgivaren funnit pleonasmen *thaghar genast* stötande. Emellertid återkommer detta uttryck i v. 1571:

Klares thaghar genast gar,

där C har ersatt *thaghar* med *tha*. Här har utg. bibehållit AB:s läsart. Likaså i v. 1880:

han kom thaghar genast ther.

Genom läsningen *ther* i v. 38 uppkommer en mindre tilltalande upprepning, då *ther* står i v. 39 (och på motsvarande plats i versen). I v. 39 har C i stället *tha*. — Uttrycket *thaghar genast* är knappast mer stötande än *thaghar ij stadh* som är så omtyckt i Fl (t. ex. v. 548, 802, 1291; jfr även 587).

2.

V. 97—104:

Palmesunnodagh thet sama aar
drøtningin fødde een son swa klaar
ok ena mø the kristna quinna
the vænasta, ther man matte finna.
Man gaff them nampn ij sama riidh,
thy thet var tha mot somars tiidh.
Flores tha var kalladher han,
Blanzaflor til nampn hon van.

Motsvarande parti i den isländska sagan (ed. Kölbing s. 6 f.) lyder: »Ok fœddi dróttning son, en en kristna kona dóttur, ok var báðum bǫrnunum gefit nafn á þeim degi, er þau váru fœdd. En pálmsunnudagr heitir blómapáskir (fra. *pasque-florie*) á útlǫndum, þvíat þá bera menn blóm sér í hǫndum. En blómi er flúr á vǫlsku, ok váru þau af því kallat blómi. Hann var kallaðr Flóres en hon Blankiflúr.»

Denna utredning om »blompåsken» har den svenske bearbetaren naturligt nog ingen motsvarighet till. Han menar tydligen att barnen fingo sina namn därför att det led mot sommaren, »blomstertiden». Utgivarens interpunktion av v. 101 ff. (på samma sätt i Klemmings uppl.) ger så vitt jag kan inse ingen mening. Jag föreslår att sätta punkt efter *riidh* v. 101. Innebörden i denna vers blir då densamma som i isl. »var báðum bǫrnunum gefit nafn á þeim degi, er þau váru fœdd». Ny mening börjar då med v. 102, med komma efter *tiidh:* 'emedan det led mot sommaren, så blev han kallad Flores och hon fick namnet Blanzaflor'.

3.

V. 207 f.:

Tha han thæsse tidhande faar,
sorgh nær hans hiærta gaar.

V. 208, som i denna form härstammar från A, är i rytmiskt avseende icke särskilt välljudande. Av varianterna måste som oursprunglig kasseras C:s helt avvikande:

hans hugh ey lenger effter henne star.

F har den korrumperade texten

Tha hwn thenne tidindæ faar,
sorig i hinnæ gaar.

De bägge återstående, B och E, överensstämma på det närmaste:

B: sorgh hans hiærta naligh gaar;
E: sorg hans hiertæ nerligh gaar.

Här torde den ursprungliga lydelsen på det hela taget vara bevarad. B och E ha i allmänhet inga gemensamma fel (Olson, Ark. f. nord. fil. 32, s. 169 f.). Regeln om »lectio difficilior» talar också till förmån för texten i BE. Da. *nærlig* är enligt Kalkar känt endast från detta ställe (jfr dock nedan). Något *naligh* (**nalika*) finns icke hos Söderwall (men i fvn. *náliga* 'nära'); däremot råkas ju i fsv. *nala* och *næla*, vilken senare form icke är ovanlig i rimverken och även träffas i Fl v. 1932:

(at) then riddare honum swa næla[1] gaar.

Versen torde alltså ha lytt:

sorgh hans hiærta nal(ik)a (*resp.* næla) gaar.

4.

V. 372:

the armelika lata ok fælla tara.

Så enligt A. De andra handskrifterna ha i stället:

B: harmelik læto oc fældo t.
C: hardelikæ the lotho och felto t.
F: the jammerlig lode och felde t.

E är helt avvikande.

B:s *harmelik* stödes (utom delvis av C:s *har-*) av den isländska versionens *hǫrmuliga*. Vidare har som man ser alla texterna utom A verben i preteritum och detta stödes också av isl. *létu hǫrmuliga* (s. 21). Versen torde alltså kunna restitueras:

(the) harmelika læto ok fældo tara.

5.

V. 433 f.:

ok hopar mik the lækiara fa,
ther hænna liiff væl hiælpa ma.

---

[1] BF *nær*, E *nerlege*.

I den första versen är *lækiara* infört ur hs. B.[1] Den isl. texten har *lækning*, den fra.[2] *médecine*, alltså båda ord för 'läkemedel', vilket icke stämmer med B:s *lækiara*. Nu har A *glædhi*, C *ekke*, läsarter som om också tydligen felaktiga dock båda tyda på ett kortare ord än *lækiara*. Ad. Noreen, Altschwedisches lesebuch[3], s. 60, inför *then læke* i betydelsen 'läkare' (jfr FE *læge*). För min del vågar jag föreslå läsningen *the læke*, där jag då ser ett **læke* f. 'läkemedel', en abstraktbildning till *lækia* som *vēdhe* f. 'jakt', *fiske* f. (: *fiskia*). Om man vill kan man säga att ordet finns styrkt i fsv. sammansättningar som *lækebladh*, *-domber*. Om ordet är gammalt vore det alltså en *-īni*-stam (jfr Olson, De appellativa substantivens bildning s. 433 och där anf. litt.).

6.

V. 832 f.:

iak matte swa gerna hema væra
som vara hær stadd ij tholkin vadha.

Orden *vara hær stadd* grunda sig på F *væræ hæræ sted* (E *were sted*). Här torde dock knappast tillräckliga skäl finnas att gå ifrån de svenska handskrifternas text. BC ha:

som hær ij tholkin (+ storan C) vadha.

Även A:s text är acceptabel:

som iak ær (+ nw *över raden*) ij tholkin vadha.

Snarast synes mig här B:s text böra ha företrädet (jfr nedan nr 24).

7.

V. 893:

aff diwr slikt huar hafua vil.

Det är fråga om en festmåltid. I stället för denna vers ur A ha B, C:

---

[1] Har månne B *the*?

[2] Utg. av Édélestand du Méril 1856.

B: ok frukt man thet haffwa wil;
C: køstelig dryk ee mæden man will.

C:s *dryk* är säkerligen oursprungligt, ty i v. 895 f. heter det:

thet bæsta viin man for them bær,
thet ij landith væxith ær.

Däremot torde av sakliga skäl B:s *frukt* böra föredras framför A:s *diwr*. Förut är nämnt att det bjöds på *fughla ok fiska, vilt ok tampt*. Förrätterna äro alltså redan väl tillgodosedda och man väntar ett omnämnande av desserten. Den fra. texten uppehåller sig utförligt vid olika sorters frukt, och även den isl. versionen som starkt har förkortat skildringen av matsedeln nämner *allskyns aldin ok krydd* (s. 43).

8.

V. 993 f.:

swa at kesarin aff Rome matte længe thinga,
før æn han matte et thera thwinga.

V. 993 är i enlighet med A utom att utg. infört *aff Rome* som återfinnes i BCFE och den isl. texten. Och att dessa två ord böra vara med är otvivelaktigt. Motsvarande dessa två verser ha emellertid BC fyra:

swa at keysaren aff rome
(tho B) at han sielffwer (+ thit C) kome
(han C) skulde medh them lenge tinga
før (+ en B) han matte (kunde C) en (+ herra[1] B)
twinga (betwinga C).

Olson menar (Ark. 32, s. 251) att det icke kan säkert avgöras om BC:s fyra eller AFE:s två verser är det ursprungliga. Men då BC ha fler oursprungliga läsarter på det hela taget, väljer han A:s (+ *aff Rome*). Ett rent textkritiskt betraktelsesätt ger alltså i detta fall inget säkert utslag till förmån för den ena eller andra läsarten. Andra kriterier behövas då. Ett

[1] Det felaktiga (*e*)*en herra* även i A.

dylikt torde versernas byggnad erbjuda. V. 993 blir så som den konstitueras av Olson 14-stavig. Detta är ett osannolikt resultat. I Fl äro verserna regelbundet mycket stavelsefattigare, och likväl kunna vi anta att originalet i en mängd fall haft kortare verser än dem som de sena handskrifterna erbjuda. Till denna fråga återkommer jag längre fram.

Verser med fler än 12 stavelser torde för övrigt knappast med säkerhet kunna påvisas i Fl. I Olsons upplaga finner jag blott följande med 13 och 14 stavelser.[1]

a) V. 468:

at thu matte ena konungx dotter medh giffto fa.

Versen är föga elegant med sina 14 stavelser och troligen oursprunglig till sin form. Varianter finnas: *at* saknas i C; BC ha: *eth konungxrike* i stället för *ena konungx dotter* (visserligen tillägger B i stället: *hælder*), och detta passar faktiskt bättre till *medh giffto* (detta saknas däremot i FE). Som stöd för möjligheten av 14-staviga verser duger därför icke v. 468.

b) V. 975:

konungin aff Babilonia haffuer vnder sik

har 14 stavelser. Här saknar C *aff Babilonia,* men det ursprungliga är antagligen *aff Babilon* (så FE), såsom t. ex. i v. 735, 789.

c) V. 2152:

biskopa ok klærka, the ij landith varo bæste.

Här är det endast A som bjuder en så överlastad (14-stavig) vers. De övriga ha:

B: biscopa ok helst the besta;
C: ther wara the bæste;
F: biscopæ och andræ klærkæ the bæstæ;
E: biscoppe oc klercke aff the beste.

Hur versen kan ha lytt är svårt att säga; *ij landith varo* i A stödes som man ser icke av någon annan version.

[1] Ännu mindre har jag påträffat någon vers med mer än 14 stavelser.

d) V. 1039:

the vænasta iomfrur konungin far at høræ

har 13 stavelser. Här saknas *iomfrur* i BCFE, och ordet är säkert oursprungligt. Det är lätt att se hur det kommit in i A. Sammanhanget är följande (v. 1037—1040):

ther ær j hwario herberge jnne
the stolzasto jomffrw man ma finne;
the vænasta [iomfrur] konungin far at høræ,
them lather han alla thiit at føra.

Versparet 1037 f. har utfallit i A (det finns i alla de andra), och till följd därav har *iomfrur* där måst insättas för sammanhanget.

e) V. 1122:

thy huart thera haffuer sina naturlika røst.

Versen är synbarligen redan på ett tidigt stadium i utvecklingen korrumperad (jfr Olson, Ark. 37, s. 175), men har säkert från början icke varit så lång. I 1300-talsfragmentet H lyder den:

hwart thera tharff sin naturlik røst.[1]

f) V. 2021:

æn Darias thet portenærin førra hafdhe

har i denna form 13 stavelser. Men AB ha *han* i stället för *portenærin*, och detta ger i och för sig en fullt begriplig text (v. 2016—2022):

Gripun iærl loot han ok fa
thet rike Marsilias førra atte
ok mera goz honum ther til iatte,
Gripuns iærl døme then portanæra
ok annor mykin godh goz flæræ,
æn Darias thet han førra hafdhe
ok annath slikt han siælfuer krafdhe.

[1] *Røst* är mask. i fragm. H (även v. 1118).

Till yttermera visso ha så CFE utbytt *han* mot *portenærin* (o. d.).

Även om vi till nöds vore tvungna att tolerera en faktiskt föreliggande vers med 13 eller 14 stavelser, måste det i varje fall anses otillåtligt att genom konjektur tillskapa en dylik. — I fråga om v. 993 finnas nu så vitt jag ser två möjligheter. Antingen att med FE stryka *swa at;* detta torde vara en osannolik lösning, då orden finnas i ABC och vi i alla fall komma till en vers som ligger i överkanten av det som kan antas som tillåtligt i fråga om stavelseantal. Eller också att införa BC:s läsart med fyra verser i stället för två, och detta anser jag vara den bästa utvägen.

9.

V. 1021 f.:

the stolpa gaa thet golff om kring,
alla skippade ij een ringh.

Versparet är taget ur BC; det saknas i A. Både B och C ha dock *medh een ringh.* Ändringen *medh* till *ij* (jfr FE *[vd]i jen ring*) torde vara onödig, då uttrycket *medh een ringh* 'i ring' återkommer i v. 1164 (se vidare nedan nr 12).

10.

V. 1073:

før æn andre fyræ koma ther ij gen.

Här bör säkert *ther* utgå; det saknas BCFH och har förmodligen inkommit i A i sammanhang med att *fyræ* där utfallit. Dock har även E:

for andre tij(!) kommer ther igen.

11.

V. 1105 f.:

ena værn han [ɔ: trädgården] hafuer om sik
medh borgha muradh kostelik.

Andra versen är rekonstruerad av Olson. Handskrifterna ha[1]:

A: badhe behændelik ok kostelik;
B: medh borga mura kostelik;
C: medh borger och muræ full køstelig;
F: then ær mwred kostelig;
E: thet ær mvret saa sterkelig.

I Arkiv 32, s. 255 f. framhåller Olson under hänvisning till den isl. textens *eplagarðrinn er ... allr vígskarðaðr* att texten troligen har innehållit någon mer speciell upplysning än de mer allmänna epiteten i A. Det synes mig dock metodiskt bättre att då acceptera läsarten i B som torde fylla de av Olson uppställda fordringarna än att insätta en konjektur, där för övrigt *borgh* skall stå i en i fsv. eljest icke uppvisad betydelse 'fästningsvall, fästningsmur, fäste'.[2] I B:s av mig rekommenderade text är *borga mura* pl. av *borgha mur* m. 'borgmur, fästningsmur'; *kostelik* kan vara adv. eller oböjt adj. (såsom ofta i rimställning).

12.

V. 1161—1164:

mit ij gardhin een kælda star;
een mur aff silff om hænne gar;
een slæt ganger ther om kringh
alla wæghna medh een ringh.

V. 1163 f. saknas i AE. De stå i motsatt ordning i BC, vilket förefaller mig bättre: det är egendomligt att säga om »en slätt» att den går »på alla sidor i (en) ring», vilket däremot passar bra om muren (om ock något pleonastiskt efter v. 1162). Upplagans ordning av verserna erbjuder blott F:

jen slet gang ther om kring
allæ wegne medh jen ring,

---

[1] Verserna höra till dem som tyvärr äro bortskurna på bladet H.
[2] Här antar Olson norvagism, något som jag principiellt icke har något som helst att invända emot.

men här står ju också *jen slet gang*, väl uppfattat som 'gång, väg'. Man torde alltså böra läsa och interpunktera:

> mit ij gardhin een kælda star;
> een mur aff silff om hænne gar
> alla wæghna medh een ringh;
> een slæt ganger ther om kringh.

För det egendomliga uttrycket *medh een ringh* jfr ovan nr 9.

13.

V. 1192—1194:

> før æn hon thædhan gaar,
> tha krona the hænne alla,
> drøtning ok sina fruo kalla.

Så enligt A. I stället för orden *drøtning* ... *fruo* ha de andra:

> B: ok drotning sina ffrw;
> C: och sidhen drøtning;
> F: och sidhen dronning;
> E: drotning oc sijdhen.

CFE överensstämma sålunda i det närmaste med varandra, och då dessa versioner icke kunna påvisas ha några viktigare gemensamma fel (se Olson, Ark. 32, s. 161), är det i och för sig sannolikt att deras läsart står det ursprungliga närmare än AB:s. Tillägget av *fru* stödes heller icke av de isl. och fra. texterna, ty dessa ha blott: »ok áðr hon stígr or stað, þá er dróttning kǫlluð», resp. »et dame du païs clamée».

Man synes mig snarast kunna förstå alla läsarterna om man utgår från E:s text såsom ursprunglig:

> drøtning ok sidhan kalla,

d. v. s. '[de kröna henne alla,] kalla henne sedan också drottning'. Härav genom omkastning av *drøtning* och *ok* läsarten i CF. I en gemensam förfader till AB har *sidhan* korrumperats till *sina*. För att få mening har så *fruo* infogats, varigenom A:s läsart

drøtning ok sina fruo kalla

uppstått. I B ha ytterligare *drøtning* och *ok* omkastats.

14.

V. 1222—1225:

Thet sigher iak thik, Flores,
om thu vilt finna thenna mø
och frukter ey fore henne at dø,
thet besta jak kan, wil jak tik radha.

V. 1224 är här införd ur C, som är ensam om verbet *frukta*. Sakligt närstående äro FE:

saa ath i (tha E) redes ey (+ ther for F) ath døø.

AB gå däremot som ofta tillsammans och bjuda bägge verbet *akta:*

A: ok thu aktar ther om døø;
B: ok actar ey for hana døø.

Man kan lättast förstå alla läsarterna om man utgår från B. Här måste *akta* uppfattas som hörande till Söderwalls mom. 9 'akta, fästa afseende vid, fråga efter, bry sig om (vanligen med negation)'. Denna något tvetydiga fras har så ändrats på olika sätt: i A är negationen borta och *akta* följaktligen uppfattat som 'ämna' e. d. (Söderwall, mom. 2); i C och FE är *akta* ersatt av *frukta*[1], resp. *rädas*.

Den isl. texten talar snarare för än emot att ge B företrädet: »Sé ek, at þú hirðir lítt um líf þitt, ef þú mættir hana finna» (s. 53). Den fra. texten har (v. 1853—1856):

Daires respont: Puisque jou voi
Qu'en vostre cuer a tel effroi
Que vous ne chaut de vostre vie
Se la perdez por vostre amie, etc.

---

[1] Jag kan ej erinra mig att detta verb eljest anträffas i Fl.

15.

V. 1377 f.

Aff silke fik han honum een kiortil rødh,
ther foor Flores ij, som han honum bødh.

»Han» i v. 1377 är portvakten som skulle hjälpa Flores att komma in i jungfrutornet, »honum» är Flores. Detta *honum* är av utg. insatt mot ABCF, som ha i stället för *fik han honum:* A *hafdhe han*, BC *fik han*, F *fæk han*. Blott E har *fick han hanum*. Att införa *honum* är alltså textkritiskt icke utan betänkligheter och åstadkommer även en rytmisk försämring. Det torde ej heller vara nödvändigt från meningens synpunkt: om man följer BCF kan *fa* här stå i betydelsen 'skaffa'. Jfr t. ex. v. 1893

een annan riddara skulle han fa,

och se f. ö. Söderwall, art. *fa* mom. 14.

16.

V. 1439:

Klares kalladhe hemelik.

A är här ensam om läsarten *hemelik*. Den ger god mening, men någon »hemlighet» var eljest icke särskilt av nöden vid den situation som skildras: de andra jungfrurna i konungens av Babylon harem hade gått var till sitt, och Klares och Blanzaflor vilka det här är fråga om hade efter vad som har berättats rum som stodo i direkt förbindelse med varandra. BCF överensstämma med varandra: *liwelik, liuffuelik, lewelig* (E helt avvikande), och detta är tydligen det ursprungliga. Den isl. versionen har visserligen blott »Elóris kallaði á Blankiflúr ok sagði», men fra. v. 2116:

Blanceflor doucement apele.

17.

V. 1447:

[thu] thik medh blomster lysta ma.

Denna A:s text synes rätt betänklig. Något fsv. **lysta sik* är för övrigt icke känt. Söderwall uppför detta exempel under *lusta* 'ha lust till' som enda belägg på **lusta sik* 'förlusta sig, roa sig'. Första ordet *[thu]* är enligt utg. oläsligt. BC ha i stället för *[thu]... blomster* det tillfredsställande *thik aat blomster,* vartill sluter sig F *thik effter blomster;* sålunda 'du har lust på blommor' (jfr *faghir æple... at hwilkom honom mykyt lyste* ST, o. d., se Söderwall). E har enligt Olson *Thijd met blomsteret(!).* Allt tyder sålunda på att versen ursprungligen börjat med *thik.*

Någon motsvarighet till versen i fråga påträffas varken i den isl. texten (s. 60) eller i den fra. texten nr 1. Däremot finner man en passus av ungefär samma innehåll i den fra. texten nr 2.[1] Här lyda v. 2807—2812:

»Ha!» fait ele, »Claris, Claris,
Com fais grant mal qui m'escharniz!
Jamais de flors n'aurai envie
Quant de mon ami suis partie.
Ne flor ne rose que me vaut?
Quant ge n'ai Floire, ne me chaut»,

som nära motsvarar sv. v. 1446—1450:

Tha swaradhe hænne Blanzaflur:
»Klares, thu vet ey aff amur!
Thik aat blomster lysta ma,
æn iak medh sorghine skal om ga;
mik tykker blomster ey lystelik,
thy hafuer thu synd, thu[2] darar mik, etc.

18.

V. 1657 f.:

ther the sagho konungin standa
medh draghit swærdh ij siin handa.

---

[1] Denna tillhör som bekant en helt annan textklass än bl. a. fra. nr 1 och de nordiska texterna som helhet betraktade. Men slutet i dessa senare överensstämmer just med fra. 2 (och Boccaccios Filocolo, som hör till samma grupp); se Kölbing, Flóres saga s. XIV f.

[2] Så B; se vidare nedan nr 23.

Formen *handa* är egendomlig. I Festskrift till Söderwall s. 78 framställer Olson den meningen att den står för *hande*, dat. sg. av *hand*. Rörande *hande* för *hænde* hänvisas till Noreen, Altschwedische grammatik § 433, 2. Kanske är denna uppfattning den riktiga. Jag vill dock framhålla följande. Dat. *hande* synes vara svagt styrkt: den anföres icke hos Söderwall; på nämnt ställe i Aschw. gr. säges den förekomma »t. ex.» i Vgl. och Ögl., alltså i två urkunder som utmärka sig genom en viss förvirring i ortografien beträffande *a* ∾ *æ*. I Vgl I förekommer (enligt Pipping, Ordskatt) *hande*, *handi* resp. 1 g., däremot *hændi* 3 g., *hænde* 1 g. (märk även pl. *handær*, *hanþær* resp. 1 g.). I Ögl. förekommer dat. *hande* BB 28: 3 (variant: *handum* BF); om den finns fler gånger och om *hænde* träffas där vet jag icke (*hande* tycks icke nämnas hos Olson, Ögl:s ljudlära). Å andra sidan förekommer dat. *hænde* i rimställning i Fl 2 gånger (se Olson, Festskr. till Söderwall s. 69).

Som en möjlighet kan därför förtjäna övervägas om icke originalet har haft rimmet *stænder* (pres.): *hænder* (pl.). Pres. *stænder*[1] måste införas v. 995 (ABC *stander*) som rim på *hænder* v. 996. Förändringen till det i handskrifterna föreliggande är lätt att förstå.

19.

V. 1783: thy tykker mik thet radelikt wæræ
V. 1803: thy thykker mik thet radhelikt vara[2]
V. 1821: thy thykkir mik thet radhelikt wæræ.

I den sist anförda versen inför utg. *thykkir* mot ABCF som ha pret. *thøkte*, *thykte*, *t(h)otte*. Endast E, den ursprungligaste och yngsta av alla texterna, har *tycker*. Anledningen är väl likformigheten med de två först anförda verserna. I v. 1803 ha ABF pret., CE (de två texter på svenska, resp. danska, som ha mest ursprungliga läsarter) ha pres. I v. 1783 slut-

[1] Formen förutsättes även i Ivan på åtminstone ett ställe; se Olson, Från filol. fören. i Lund 4, s. 89, n. 1.

[2] Om denna vers se ytterligare nedan nr 20.

ligen ha AF pret., BCE pres. Så vitt jag förstår måste pret. avgjort föredras i v. 1803 och 1821, och även i v. 1783 torde pret., som här kan betraktas som »lectio difficilior» vara det ursprungliga. Det är ju också sannolikt att verserna haft samma lydelse. Syntaktiskt är det ingen svårighet att förstå *thotte (thykte):* det är ett potentiellt preteritum (conjunctivi) av vanlig typ.

20.

V. 1803—1806:

thy thykker mik thet radhelikt vara,
man lote han ække koma til swaræ,
vtan døme han her
hwar, før æn han hædhan gær.

Detta parti är sannolikt tidigt och väl rätt hopplöst korrumperat. Det diskuteras av Olson i Ark. 32, s. 263 ff., där den ovan anförda texten motiveras. Vad v. 1803 f. angår förefaller det mig sannolikt att rimmet varit *wæræ: hæræ* liksom i 1783 f. och 1821 f. Alltså exempelvis:

thy t h o t t e mik thet radhelikt w æ r æ[1],
man lote han e y[2] koma til swaræ h æ r æ.[3]

V. 1805 f. bilda i handskrifterna (ABF; saknas E, C helt avvikande) en versrad, där sista ordet är *far* A, *gaar* BF. Olsons mening att »den korta versraden 1728[4] (med två el. tre höjningar) har flera paralleller i dikten» måste jag tills vidare bestrida. Enligt min åsikt ha vi icke rätt att för Fl anta verser med manlig utgång med mindre än 4 höjningar (däremot äro verser med kvinnlig utgång och 3 höjningar vanliga och ha troligen i or. varit ännu vanligare). Vilka paralleller Olson åsyftar är mig icke fullt klart. Jag finner endast v. 821

[1] *wære* B.
[2] Så BC.
[3] Jfr *hære* E.
[4] D. v. s. 1805 efter den nya räkningen.

ok fik honum annur tu,

där det är svårt att få fram 4 höjningar. Förmodligen är något utfallet: efter *honum* tillägger B *tagar*, C *tha*. — Anföras kan också v. 1873:

iak ville før medh een kniiff,

troligen något fördärvad, och v. 1192

før æn hon thædhan gaar.

Denna kan förbättras genom införande av formen *førra* i stället för *før*, såsom B har (dock saknas där *æn*); F har: *och æn førræ*. Dessutom inledes versen i BCFE av *ok (oc[h])*, så att den kan förmodas ha lytt:

ok førra æn hon thædhan gaar.

Ett utbyte av *før* mot *førra* skulle även göra v. 1873 fullt acceptabel.

Med utgångspunkt i denna v. 1192 kan man möjligen även uppnå en bättre restitution av v. 1805 f. Mot Olsons förslag

vtan døme han her
hwar, før æn han hædhan gær

kan även invändas att förhållandet mellan sats och vers är dåligt: vi bruka icke ha enjambement av detta slag utan en meningspaus efter var vers. Med insättande av *førra* (som F har), versslut efter *hwar* och bibehållande av *gaar* (BF; A *far*) får v. 1806 en lydelse som nästan är identisk med v. 1192, vilket gör rekonstruktionsförsöket sannolikare: schablonverser användas ju i stor utsträckning i Fl. Alltså förslagsvis:

vtan døme han her hwar,
førra æn han hædhan gaar.

Att dessa korta verser dels sammandragits till en, dels utvidgats (C) är ingenting förvånande (jfr avd. 24 nedan).

21.

V. 1843 f.:

ængin last hafuer iak idher giørt:
Blanzaflor var mik [illa[1]] wntført.

I stället för *giørt* ha ABC *giort;* i andra versen har C *wntført*, AB *vntførdh.* Rimmets ursprungliga form diskuteras av Olson, Festskrift till Söderwall s. 57 f., där han opererar med två alternativ: inkongruent rim *giørt: vntførdh,* eller som ovan med *-t* för väntat *-dh* i participet *wntført* fem. Den enklaste lösningen synes mig vara en tredje av Olson icke diskuterad: *giørdh* (particip, icke »supinum»; jfr v. 1830 etc.): *vntførdh.*

22.

Den danska hs. F saknar på grund av lakun v. 1959—1990. Därefter börjar den med följande verser, som helt och hållet sakna motsvarighet i övriga handskrifter:

medh ridder och swenne tha skulle the bliwe
ther myghet glede och gammen
konningen och klares the kame til sammen.

Här föreligger ett textkritiskt problem. Det ser nämligen ut som om F ensam av alla de nordiska versionerna skulle ha bevarat ett ursprungligt drag i den sist anförda versen. I den franska texten (nr 1) berättas just att kungen av Babylonien sedan Flores och Blanzaflor blivit återförenade tog Blanzaflors väninna Klares till sin drottning (v. 2830—2842):

Apres fait Claris amener:
Par le conseil de Blanceflor
La prent l'amirals a oissor;
Mais Blanceflor moult li pria,
Quant Claris éue avera
Tout l'an, por Diu, que ne l'ocie,
Ains la tiegne toute sa vie;

[1] Över raden i A; saknas BFE.

Et Floires ausi l'en pria:
Blanceflor moult grant joie en a,
Et li amirals lor otrie
Qu'il la tendra toute sa vie.
Quant par la sale fu moustrée,
Devant sa gent l'a coronée.

23.

V. 853—856 ha av Olson rekonstruerats på följande sätt:

Thy vardher iak hær at blifua
ok taka slikt, som gudh vil mik gifua,
ok hædhan aldre (heem at) fara,
swa frampt iak ma siælfuer radha.

För motiveringen se Ark. 32, s. 246 ff. Jag skall här endast uppehålla mig vid en detalj. V. 854 återfinnes i A i samma form så när som på att *som* saknas. På denna punkt borde sannolikt A följas även därför att relativpartikeln *som* överhuvudtaget synes ha varit främmande för originalets språk.[1]

I Olsons text[2] förekommer så vitt jag ser följande exempel på relativt *som:*

a) V. 426: han komber ey thiit som glædhi ær;

BC sakna *som*. Troligen har från början stått *aldre* i stället för *ey* (*aldrigh* B, *aldre* C, *aldri* E); även den isl. texten har här: »enda á sá *aldri* Blómstrarvǫll» etc. Alltså:

han komber aldre thiit glædhi ær.

b) V. 454: til sin son, som syrghiande star;

B: *ther han*, C *ther hon*, F *ther*.

---

[1] Däremot finnas naturligtvis många exempel som v. 1012:

swa liws *som* solin wænast sken.

[2] Varianter med *som* vilka icke upptagits i texten (särskilt vanliga i C) anser jag onödigt att gå in på.

c) V. 458: at thetta hwalff, som thu seer hære;

som saknas BC (C tillägger *nw* efter *seer*).

d) V. 544: som for Blanzaflor takit var;

som tillagt i margen i A[1]; B har i stället *for B. thet takit war.*

e) V. 653: han kalladhe husbondan, som honum var hull;

som saknas i B.

f) V. 762: the mø, som iak her sniman ouer førdhe;

som saknas BCFE.

g) V. 834: iak hafuer ængin som iak thor vidh radha;

bättre med BC: *iak hafuer then ey iak* etc.

h) V. 1082: som her hafuer varith langan riidh;

fragm. H: *ther hær* etc.

i) V. 1087: konunga ok hertugha, som ther bo næra;

som saknas HBC.

j) V. 1092: the kona fa, som førre atte han;

så blott C, som överhuvudtaget har infört en mängd *som;* fragm. H:

the qwinnu fanga æpter han.

k) V. 1147 f.: the ædelasta træ æru plantat ther,
som j allæ werlden ær;

så C; läs numera med H:

the ædhlasta træ æru plantit thæra
ther man veeth bæst ii wærlen vara (läs: væra),

varigenom man också slipper ifrån sing. *ær* i v. 1148.

l) V. 1203: hon ær the wænist, som ther ær;

---

[1] Om tilläggen i A jfr nedan avd. 24.

så BC (i huvudsak); saknas i A. FE:

hwn ær then wennistæ ther jnnæ ær.

m) V. 1340: at Blanzaflor, som her ær inne.

Inga varianter finnas.

n) V. 1450: thy hafuer thu synd, som darar mik;

BF: *synd thu darar*, C *synd at dara*, E *synd thu skoffer*.

o) V. 1952: som honum gaff hans modher hull;

BF: *ther* etc.

p) V. 1968: thet som han honum skyldogh ær;

som saknas B, *thet* saknas CFE (*som* kan då uppfattas 'såsom').

q) V. 2072: som the thiit hafdhe badha;

B *thet*, F *ther*.

Summa 17 ställen, vilket torde vara ytterst litet i en dikt som omfattar 2192 verser. Endast i v. 1340 saknas varianter helt och hållet. I många fall synes det vara uppenbart att läsarten med *som* är oursprunglig (se t. ex. *f*—*k* och *n*).

Det är sålunda mycket tvivelaktigt om originalet alls haft relativpartikeln *som*. Detta sammanhänger förmodligen med kapitlet norvagismer i Fl. Fvn. har ju *sem* huvudsakligen som jämförande partikel (= Fl *som*) men i allmänhet *er* som relativpartikel (jfr Fl *thær* i denna funktion).

I tvivelaktiga fall gör man i alla händelser vid textrestitution bäst att undvika *som* 'vilken'. Följaktligen torde även v. 1252:

æ hua som thet skal gialda,

varom se Olson, Ark. 32, s. 258, böra rekonstrueras på ett något annat sätt.

24.

Det förekommer som bekant i handskriften A en mängd ändringar och tillägg, gjorda av samma hand som texten.

Dessa ha utan allt tvivel bedömts fullständigt riktigt av Olson, uppl. s. XVIII f., noten. »I de allra flesta fallen ha dessa rättelser tydligen vidtagits av språkliga, stilistiska eller rytmiska skäl (så t. ex. det ofta förekommande utbytet av *mælte* mot *sagdhe*, utplånande av haken på *æ* i mindre vanliga *æ*-former som *væra* m. fl., tillsättande av småord m. m.; se f. ö. variantapparaten)». De fall där genom ändringen texten närmats till läsarten i en annan handskrift anser Olson vara alltför få och obetydliga för att något skulle kunna byggas därpå. För min del tror jag att det därför hade varit lyckligare om till grund för upplagan lagts hs. A med (principiellt) bortseende från dessa ändringar och tillägg, alltså A:s ursprungliga text, under det att nu i regeln den ändrade texten införts.[1]

Av ett särskilt intresse äro de tillägg som gjorts av vad Olson kallat rytmiska skäl. Knittelversen i Sverge genomlöper en bestämd utveckling hän emot större stavelserikedom. Man jämföre t. ex. Peder Månssons, f. ö. talangfullt skrivna, långa verser med stavelserika sänkningar med Eufemiavisornas knappare verser. Att dessa senare under den muntliga eller skriftliga traditionens gång följt med i samma utveckling är ju a priori sannolikt. En direkt bekräftelse på detta, vilken är av stort värde, få vi genom 1300-talsfragmentet H, som i stor utsträckning bjuder verser som äro knappare än särskilt A:s. T. ex.:

v. 1078 ther æ skulu alle redho væra:

H: ther till redhe skulu væra;

v. 1081 konungin hafuer ok een vndirlik sidh:

H (BCFE): *ok* saknas;

v. 1087 se ovan s. 22;

v. 1095 ij een trægardh ther skampt ij fra:

H: *ther* saknas;

[1] Jfr å andra sidan v. 54 *skæmptadho*, fastän detta i A ändrats till *gladdo*; v. 448, där det i A över raden tillagda *sama* ej införts, och många andra ställen, kanske särskilt mot slutet av texten.

v. 1115 alzskona foghla æru ther op a:

H: *op* saknas;

v. 1122 se ovan s. 10;

v. 1127 annan væghin thet æpla riis:

H: *vægh;*

v. 1144 ther thænne bok hon sigher ey fra:

H: ther thænne bok ey sigher fra (*hon* saknas även BCF).
Särskilt märkas följande ställen:

v. 1138 ther idher ær nw[1] væl til mata:

HB: sma ok stora til mata
(F: bode storæ oc smaa t. m.
C: finder man ther t. m.)

Som Olson också uttalat, Ark. 37, s. 175, ha här HB tydligen den ursprungliga läsarten.

v. 1120 ok vordha genast blidhe allæ:

genast, som i A är tillagt över raden, saknas HC; C har i stället *siden*, F *ther aff*.

I dessa två fall har tydligen originalet haft en vers med tre takter. Dylika äro icke sällsynta i Eufemiavisorna, nämligen när versens utgång är kvinnlig. I de andra fsv. rimverken förekomma dylika däremot i regeln icke och de ha därför synbarligen uppfattats som oregelbundenheter som helst borde avlägsnas, vilket också i många fall skett. Åtskilliga av de senare tilläggen i A synas vara framkallade på detta sätt, t. ex.

a) V. 68: ok giordhe them kaata oc gladha alla;

kaata oc över raden A; saknas BC; FE ha omarbetat versen på annat sätt:

oc giorde them stoor glæde alle.

[1] Tillagt över raden i A.

b) v. 85 f. hör troligen också hit:

hon var tha med drøtningine inne;
eet barn monde hon tha vinnæ.[1]

I A är *tha* i bägge verserna tillagt över raden och saknas i B, i v. 85 även i CE, vilka i v. 86 i stället ha *ther.*

c) V. 254: for anger ok sorgh oc for mykin hikka;

oc for mykin över raden A;

B: for sorgh angher ok hikkan
C: aff sorg tha monde han altiid hikka
F: for angest och sorig och vløckæ
E: for angest oc sorg oc meget vtycke(!).

d) V. 518: the skære æro ok ful wæl renæ;

ful væl över raden A, saknas BC (versen saknas FE).

e) V. 571: thik ma ey elder gøra skadha;

gøra över raden A, saknas BC; också FE ha verbet *skada:*

jngen jeld maa thik skadhe.

f) V. 1307: the gingo i sæng sidhan at sofua;

i sæng över raden A, saknas BF (versen saknas CE).

g) V. 1627: nu æru the stadd ij mykin vadha;

mykin över raden A, saknas BCFE; CE göra i stället andra utfyllningar i versen: C tillägger *badhæ* efter *the,* E *stoor* efter *ij.*

h) V. 1661 f.: hwa æst thu, læt mik thet forstanda,
ther thik thordhe thetta tagha til handa;

thetta över raden A; BC ha *ther slikt thorde* i stället för *ther . . . . thetta* (F saknas, E helt avvikande); även v. 1661 har troligen ursprungligen haft blott 3 höjningar: *thet* saknas BC (F saknar även denna vers).

[1] AB *finnæ,* kanske bättre.

i) V. 1750: ok sofuo saman swa søtelika;

saman över raden A; BC ha i stället *ther,* F *bode;* E har:

han saa them soffwe sødelig.

Troligen har versen från början blott lytt:

ok sofuo (swa) søtelika,

vilket utfyllts på olika sätt.

j) V. 1787: vi viliom thet alle gærna høra;

alle över raden A, saknas CFE.

k) V. 1895: ok mot honum ridderlika at ridha;

ridderlika at över raden A; *ridderlika* saknas B, *at* C; FE ha:

F: och i mod hanum skullæ ridæ;
E: han sculde mod flores rijde.

l) V. 2020: ok annor mykin godh goz flæræ;

mykin över raden A, saknas BCFE, som var på sitt särskilda sätt ha omarbetat versen (se uppl.).

m) V. 2071: han loot genast tw skip ladha;

genast över raden A, saknas BF (versen saknas i E).

n) V. 2119: the alle hænna frænder æra;

alle över raden A, saknas BFE.

Som man ser är A i många fall icke ensam om tillägget, men om dess oursprunglighet torde man knappt i något av ovan anförda fall behöva tveka. Fullkomligt analoga slutsatser kunna för resten dras beträffande många ord som redan från början stått i A, något varpå exempel finnas i det föregående på skilda ställen.

Ett annat bra exempel på senare utvidgning av en ursprungligen tretaktig vers är v. 1373 f.:

then portanær loot køpa
margha stora løpa.

I senare versen läser A (ensam): *stora ok sma*, vilket passar så illa som möjligt i sammanhanget; C har i stället: *behendeligæ stora*.

Iakttagelser av den art som här gjorts äro en bekräftelse på vad man egentligen kunde förstå förut: att metriska undersökningar rörande den fornsvenska knittelversens byggnad i stor utsträckning kunna anses som ett hopplöst företag. Jag tänker t. ex. på N. Bures stora avhandling Rytmiska studier öfver knittelversen i medeltidens svenska rimverk 1898. En detaljerad statistik av samtliga texter sådan som där presterats är rätt värdelös innan kritiska upplagor föreligga, och även när sådana en gång finnas komma vi aldrig att nå några säkrare resultat (åtminstone i fråga om de äldre perioderna) eftersom handskrifterna äro så sena. Eufemiavisornas text t. ex. i deras ursprungliga gestalt komma vi icke åt, och å andra sidan kunna avskrifterna från 1400-talet givetvis icke användas som bevismaterial för versens beskaffenhet vid slutet av medeltiden.

25. Några notiser om egennamnen.

De utländska egennamnen äro delvis starkt rådbråkade i Fl, och detta gäller otvivelaktigt mest A. I vissa fall har Olson gått ifrån A:s läsart till förmån för en bättre läsning. Så är i v. 905, 927 det oriktiga *Lixoris* som namn på Daries' hustru utbytt mot B:s *Licoris* (C *Licoriis*).

Flores' hemstad (v. 6, 59, 1842) kallas i A *Apulia*. Detta är i uppl. utbytt mot BC:s *Apolis*. Originalet har troligen haft *Aples*, ty F har *Ap(p)les*, E *Aples*, isl. *Aples* och fra. *Naples* (icke = Neapel!).

Konungen av Aples' syster (i den isl. texten är hon drottningens syster) kallas (v. 193, 230) i A *Sibilia*, men i v. 193 ha BFE *Sibilla*, i v. 230 ha BCE *Sibilla*, F *Sibillæ*, vilket torde vara riktigare såsom isl. *Sibila*, fra. *Sibile* visar.

Hennes stad heter i A *Mortarie* (v. 193, 228). De andra ha: B *Mactore*, *Mentoire*, C *Minctarie*, *Montarie*, F *Mantorie*, *Mantoiræ* och E *Mantorie*, vilket nästan alltsammans tycks ligga närmare originalet: jfr isl. *Mintorie*, fra. *Montoire*.

V. 684 omtalas en stad *Bondagh*. Så har A, men BC ha *Bandag(h)a*, FE *Blandag*. Originalet har rimligtvis haft *Bandagh*, motsvarande fra. *Baudas* 'Bagdad' (*Ban-* kanske helt enkelt genom felläsning av *Bau-?*). Isl. har det vanvettiga *Beludátor*.

I v. 1793 nämnes en kung vid namn *Platon* (!). Så har blott A, men BC *Bratan, Bratten*, vilket ligger närmare den isl. textens *Práten* (fra. här helt avvikande).

Flores' värd i Babylon heter i A *Darias* (v. 907, 916, 941, 949, 963, 1304, 2005, 2021), men de övriga handskrifterna ha i allmänhet *Daries*, och att detta varit originalets form visar utom de västnord. texternas *Daries, Daire(s)* och fra. *Daires* även rimmet *Daries : Flores* v. 1221 f. och *Darie : the* v. 2023 f.

V. 916 har f. ö. från början knappast innehållit namnet Daries. A har:

tha sagdhe Darias eet ordh,

där *sagdhe* står över ett struket *mælte*. Liknande har E, men BC *husbondin mælte sidhan e. o.*, F *tha saffde bwndhen e. o.* och den isl. texten har: »þá mælti húsbóndi við Flóres» (s. 43).

26. Några enskilda ord.

at skilia.

I v. 865 f. säger Daries, Flores värd i Babylon, till honom:

Thykker idher nakath at skilia,
thet skal alt ga æpter idhan vilia.

Här står tydligen *at skilia* i en betydelse ej belagd hos Söderwall, nämligen 'saknas, fattas' e. d. (jfr *atskilia* 'upphöra, taga slut' i ett ex. från Erikskrönikan). Den isl. texten har: »mislíkar þér herbergit, eðr hví ertu reiðr? En ef þér þykkir nǫkkut áfátt nú, þá skulum vér yfirbœta eptir fremsta megni» (s. 42), den fra. (v. 1434—1436):

Dont n'estes vous bien herbergiés?
Se riens véez qui vous desplaise
Amendé iert, se j'en ai aise.

blome.

Söderwall upptar under art. *blome* m. först betydelsen 'blomma', dock endast för 3 ställen i Fl (samtliga, såsom framhålles, i rimställning). På ett ställe är det fråga om 'muskotblomma', v. 1151:

muskota (H: muskat) ok thera bloma,

vilket kan vara *bloma* f. Men *muskatblome* finns även annorstädes (jfr mlt. *muschatenblome*) jämte *-bloma.* De andra ställena äro:

v. 1375: ok lot them [ↄ: korgarna] fylla medh alzskyns bloma,
v. 1415: ok hulde sik allan medh the bloma.

Här förutsättes plural betydelse och förmodligen står *bloma* för *blomo[r]*[1], i hss. utbytt mot *bloma* på grund av rimordet *koma;* jfr t. ex. *gafua* för *gafuo[r]* i v. 2027 (och flerestädes) eller i v. 80 *sinna* i stället för *sinne,* ack. pl. neutr. på grund av rimordet *quinna.*

drikka.

Något substantiv *drikka* upptas ej hos Söderwall, däremot *æta* n. i frasen »the bæra til the iomfru . . . . dryk ok æta» Fr. Detta finns även i Fl v. 886 samt v. 824, åtminstone enligt B (*dryk ok ætha*). A har på sistnämnda ställe:

man skop honum alla nadhe
til æta ok drikka badhe.

Här föreligga rätt säkert substantiver, men fråga är om icke — då något **drikka* s. icke är anträffat — *drikka* bör rättas till *drikkan,* som A har i v. 886:

til æta ok drikkan badhe.

lata.

I v. 1423—1426 yttrar Klares som förklaring till sina rädda skrik då hon får se Flores i blomsterkorgen:

---

[1] Om *r*-bortfall i pl. av svaga fem. se Olson, Festskr. till Söderwall s. 90 ff.

Een somarfughl her inne la;
tha iak han vp flyga sa[1],
iak var swa ræd ouer alla mata,
iak viste ey, huru iak skulde lata.

Lata i sista versen för Söderwall till betydelsen 'bete sig, gå till väga'. Kanske hör det dock snarare till 'låta, ge ljud ifrån sig'. Jfr isl. »varð ek við þat mjǫk hrædd, at ek œpta sem ek mátta hæst» och fra. (v. 2095 f.):

Del paveillon tel paor oi,
Que m'escriai plus tost que poi.

sær.

I v. 928—930 säger Licoris om Flores:

Iak thykkis ther a vara viis,
Blanzaflor hans syster ær;
the æru swa liik, tho the æru sær.

Söderwall uppför detta ex. på *sær* för sig under en betydelse 'för sig, isär, åtskils?' — och översätter sedan 'skilda personer? skiljaktiga, till utseendet skiljande sig från hvarandra?' Det första alternativet är ju meningslöst, det andra ger också dålig betydelse. Det förefaller nödvändigt att här ta *sær* i en pregnant betydelse 'skiljande sig från varandra i avseende på kön'; alltså »de äro varandra ytterst lika fast den ene är en man och den andra en kvinna».

thære, hære.

De egendomliga formerna *thære (-æ), hære (-æ)* 'där, här' äro ju synnerligen typiska för eufemiavisorna (blott i rimställning). Hos Noreen, Aschw. Gram. § 472, anm. 2 heter det att de väl snarast uppstått ur **thæra, *hæra,* och motsvara got. *þarūh.* Orden rimma i allmänhet antingen med varandra eller med ord på *-a* (såsom *væra, næra*); detta har emellertid föga

[1] Både i den isl. och fra. texten uppger hon, att fjäriln vidrört hennes kind med sin vinge.

betydelse. Av intresse är emellertid att fragm. H har formen *thæra* (v. 1088, 1147). Det bör dock framhållas att H har ett par exempel på *-e* i ändelsen för ursprungligt *-a: kome* v. 1080 'komma' 3 pers. pl., *kome* v. 1088 inf.; jfr även *gensten* v. 1088 (men *genstan* v. 1067), *sidhen* 1093 'sedan', *redhe* 1078 'redo' (*takar* 'tager' 1068 men *takir* 1083, *faghart* 'fagert' 1123).

tija, tio.

V. 716—718 lyda i uppl.:

min gæst, mik thykker thik syrghiande væra,
ffor tol idhra pæninga tok min swen —
thy at edher tio gaar hær for en.

Denna lydelse motiveras av Olson, Ark. 32, s. 244 ff. V. 717 f. saknas i A. Olson följer här B som har i v. 718 »edher *tija* gaar». Här kan *tija* tvivelsutan stå för *tio* (jfr v. 2107 där B har *thia* för *tio*), men mycket märkligt är det att både *edher* och *gaar* tyder på att *tija* uppfattats som ett substantiv i singularis, i så fall väl 'tia, tiotal'. De andra hss. ha: C *idhræ twa ga,* F *andræ thywge,* E *edhers* x *gaa,* alltså alla med räkneordet som vanligt konstruerat såsom ett pluralt begrepp.

Då talsubstantiv av typen *tia* eljest icke äro anträffade förr än i början av 1700-talet (se E. Terner, Räkneordet *en* s. 78 f.), är det väl knappast sannolikt att *tija* betyder **tia,* men att *tio* här konstrueras med singularis i betydelsen av *tegr,* 'tiotal' e. d. är redan anmärkningsvärt nog.

Register över diskuterade verser.

Af Kungl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet i Uppsala utgifna skrifter.

I kommission hos Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B. i *Uppsala* och Otto Harrassowitz i *Leipzig:*

Band 1. 1890—1892. Utsåldt.

Erdmann, A., Über die Heimat und den Namen der Angeln. — Pris 2 kr.
Piehl, Om betydelsen af termen kanon och lämpligheten af dess användning inom den egyptiska konstens historia. — 0: 65.
Erdmann, A., Die Grundbedeutung und Etymologie der Wörter Kleid und Filz im Germanischen, nebst einem Exkurse. — 1: 10.
Burman, E. O., Die Transscendentalphilosophie Fichte's und Schelling's dargestellt und erläutert. — Utsåld.
Nordwall, J. E., Om svenska riksrådets utveckling mot centralisation under Gustaf II Adolf. — Utsåld.

Band 2. 1892—1894. Utsåldt.

Gödel, V., Katalog öfver Upsala universitets biblioteks fornisländska och fornnorska handskrifter. — Utsåld.
Nylander, K. U., Inledning till Psaltaren. — Utsåld.
Almkvist, H., Mechilta Bo Pesachtraktaten med textkritiska noter, parallelställen ur Talmud och Midrasch samt inledning och glossar. — 4:50.
Danielsson, O. A., De voce ΑΙΖΗΟΣ quaestio etymologica. — 0: 75.
Persson, P., Nyare undersökningar på den Plautinska prosodiens område. 0: 75.

Band 3. 1892—1900. Utsåldt.

Stave, E., Om källorna till 1526 års öfversättning af Nya Testamentet. — 3: 50.
Almkvist, H., Ein türkisches Dragoman-Diplom aus dem vorigen Jahrhundert, in Faksimile herausgegeben und übersetzt. — 0: 60.
Burman, E. O., Om Schleiermachers kritik af Kants och Fichtes sedeläror. — 4: 25.
Persson, P., De origine ac vi primigenia gerundii et gerundivi latini. — Utsåld.
Wadstein, E., Der Umlaut von **a** bei nicht synkopiertem **u** im Altnorwegischen. — 0: 80.
Lundström, V., Ein Columella-Excerptor aus dem 15. Jahrhundert. — 0:40.

Band 4. 1895—1901. Pris 10 kr. (12 Mark).

Kjellén, R., Riksrättsinstitutets utbildning i Sveriges historia. — 2: 75.
Stave, E., Om källorna till 1541 års öfversättning af Nya Testamentet. — 3 kr.
Wahlund, C., Die altfranzösische Prosaübersetzung von Brendans Meerfahrt, nach der Pariser Hdschr. Nat.-Bibl. fr. 1553 von neuem mit Einleitung, lat. und altfrz. Parallel-Texten, Anmerkungen und Glossar herausgegeben. — 7 kr.

2372

Band 5. 1897. Pris 10 kr. (12 Mark).

SAHLIN, C. Y., Om den etiska seden. — 0: 60.

ALMKVIST, H., Ein samaritanischer Brief an König Oscar, in Faksimile herausgegeben und übersetzt. Mit einer Schrifttafel von J. Euting. — 0: 75.

NOREEN, A., Svenska etymologier. — Utsåld.

TAMM, F., Om avledningsändelser hos svenska substantiv, deras historia ock nutida förekomst. — 1: 50.

SUNDÉN, J. M., De tribunicia potestate a L. Sulla imminuta quaestiones. — 0: 75.

LANDTMANSON, I. S., Träldomens sista skede i Sverige. Ett kapitel ur vår äldre rätts historia. — 0: 75.

JOHANSSON, K. F., Bidrag till Rigvedas tolkning. — 0: 75.

WAHLUND, C., La belle Dame sans mercy. En fransk dikt. — 1 kr.

EDFELDT, H., Om bevisen för Guds verklighet. — 0: 40.

PIEHL, K., Quelques petites inscriptions provenant du temple d'Horus à Edfou. — 0: 50.

RIBBING, S., Prof. Chr. Jac. Boströms Föreläsningar i etiken, efter det muntliga föredraget upptecknade och redigerade. — Utsåld.

PERSSON, P., Om ett nyligen upptäckt fragment af en romersk kommunallag. — 0: 75.

v. SCHÉELE, F., Finnes det ett omedvetet själslif? — 0: 60.

GEIJER, P. A., Historisk öfverblick af latinets *qui* och *qualis* fortsatta som relativpronomina i de romanska språken. — 0: 60.

HJÄRNE, H., Svensk-ryska förhandlingar 1564—72. Erik XIV:s ryska förbundsplaner. — 2 kr.

DANIELSSON, O. A., Zur metrischen Dehnung im älteren griechischen Epos. — 1: 25.

Band 6. 1897—1900. Pris 10 kr. (12 Mark).

LIDÉN, E., Studien zur altindischen und vergleichenden Sprachgeschichte — 1: 75.

LUNDSTRÖM, V., Prolegomena in Eunapii uitas philosophorum et sophistarum. — 0: 75.

WADSTEIN, E., Runinskriften på Forsaringen. Vårt älsta lagstadgande. — 0: 50.

HALLENDORFF, C., Konung Augusts politik åren 1700—01. — 2: 25.

AHLENIUS, K., Till kännedomen om Skandinaviens geografi och kartografi under 1500-talets senare hälft. — 2: 25.

EKLUND, J. A., Nirvāna. En religionshistorisk undersökning. — 3 kr.

WADSTEIN, E., The Clermont Runic Casket. With five plates. — 1: 50.

TAMM, F., Om avledningsändelser hos svenska adjektiv, deras historia ock nutida förekomst. — 1: 15.

TAMM, F., Om ändelser hos adverb ock arkaiskt bildade prepositionsuttryck i svenskan. — 0: 65.

Band 7. 1901—1902. Pris 10 kr. (12 Mark).

TAMM, F., Sammansatta ord i nutida svenskan undersökta med hänsyn till bildning av förleder. — 2: 50.

v. FRIESEN, O., Till den nordiska språkhistorien. 1. — 1: 25.
PIPPING, H., Om runinskrifterna på de nyfunna Ardre-stenarna. — 1: 75.
TAMM, F., Granskning av svenska ord. Etymologiska ock formhistoriska studier. — 0: 65.
VARENIUS, O., Räfsten med Karl XI:s förmyndarstyrelse. 1. Dechargens gifvande och återkallande. — 3 kr.
HELLQUIST, E., Studier i 1600-talets svenska. — 3: 50.

Band 8. 1902—1904. Pris 10 kr. (12 Mark).

SAMUELSSON, J., Ad Apollonium Rhodium adversaria. — 0: 75.
EDÉN, N., Den svenska centralregeringens utveckling till kollegial organisation i början af sjuttonde århundradet (1602—1634). — 5: 75.
MEYER, E. A., Englische Lautdauer. Eine experimentalphonetische Untersuchung. — 1: 75.
AHLENIUS, K., En kinesisk världskarta från 17:de århundradet. — 1 kr.
VARENIUS, O., Räfsten med Karl XI:s förmyndarstyrelse. 2. Den undersökande kommissionen af år 1675. — 2: 50.
SUNDSTRÖM, R. och LITTMANN, E., En sång på Tigrē-språket upptecknad, öfversatt och förklarad af R. S. Utgifven och öfversatt till tyska af E. L. — 0: 90.

Band 9. 1904—1906. Pris 10 kr. (12 Mark).

COLLIJN, I., Drei neu aufgefundene niederdeutsche Einblattkalender des 15. Jahrhunderts. Ein Beitrag zur Geschichte des Lübecker Buchdrucks. — 0: 90.
VARENIUS, O., Beskattning och statsreglering i England. — 3: 25.
v. FRIESEN, O., Vår älsta handskrift på fornsvänska. — Utsåld.
HAHR, A., Konst och konstnärer vid Magnus Gabriel De la Gardies hof Bidrag till den svenska konstforskningen. — 5: 50.
SJÖGREN, H., Zum Gebrauch des Futurums im Altlateinischen. — 4 kr.
v. FRIESEN, O., Till den nordiska språkhistorien. Bidrag 2. — 0: 75.

Band 10: 1—2. 1912. Pris 27 kr. (30 Mark).

PERSSON, P., Beiträge zur indogermanischen Wortforschung. T. 1—2. — 27 kr.

Band 11. 1906—1911. Pris 10 kr. (12 Mark).

LAGERCRANTZ, O., Elementum. Eine lexikologische Studie. 1. — 2: 50.
STAAFF, E., Étude sur les pronoms abrégés en ancien espagnol. — 2: 50.
COLLIJN, I. och STAAFF, E., Evangelios e Epistolas con sus exposiciones en romance. — 9 kr.
ZETTERSTÉEN, K. V., Den nubiska språkforskningens historia. — 0: 50.

Band 12. 1907—1909. Pris 10 kr. (12 Mark).

PETRINI, E., Psykologiska dogmer. — 2: 75.
HAHR, A., Studier i Johan III:s renässans. 1. Arkitektfamiljen Pahr. — 4: 50.
HÄGERSTRÖM, A., Das Prinzip der Wissenschaft. Eine logisch-erkenntnistheoretische Untersuchung. 1. Die Realität. — 2: 50.

LÖFSTEDT, E., Spätlateinische Studien. — 1: 50.
GABRIELSON, A., Le sermon de Guischart de Beauliu. Édition critique de tous les manuscrits connus avec introduction. — 2: 75.

Band 13. 1910—1912. Pris 10 kr. (12 Mark).

DANIELSSON, O. A., Zu den venetischen und lepontischen Inschriften. — 0: 75.
HAHR, A., Studier i Johan III:s renässans. 2. Villem Boy. Bildhuggaren och byggmästaren. — 3: 50.
COLLIJN, I., Neue Bruchstücke der Nibelungen Handschrift *L*. — 1: 75.
NACHMANSON, E., Beiträge zur Kenntnis der altgriechischen Volkssprache. — 1: 15.
SCHAGERSTRÖM, A., Upplandslagens ordskatt. — 1: 50.
RUDBERG, G., Zum sogenannten zehnten Buche der aristotelischen Tiergeschichte. — 3: 75.

Band. 14. 1911—1913. Pris 12 kr. (14 Mark).

ENGSTRÖMER, TH., Vittnesbeviset. Reglerna för dess värdering i svensk ordinär process. — 4: 50.
HESSELMAN, B., Västnordiska studier. I. — 2 kr.
WIESELGREN, O., »Yppighets nytta». — 1: 25.
WIKANDER, H., Bidrag till läran om arbetsbetingsaftalet enligt svensk rätt. — 5: 50.

Band 15. 1913. Pris 12 kr. (14 Mark).

HAHR, A., Studier i nordisk renässanskonst. I. — 3: 60.
HESSELMAN, B., Västnordiska studier. 2. — 1: 60.
WITTROCK, G., Karl XI:s förmyndares finanspolitik 1661—67. — 10 kr.

Band 16. 1914. Pris 12 kr. (14 Mark).

PHALÉN, A., Zur Bestimmung des Begriffs des Psychischen. — 12 kr.

Band 17. 1915. (Utg. 1917.) Pris 12 kr. (14 Mark).

WETTER, GILLIS P:SON, Phōs (φῶς). Eine Untersuchung über hellenistische Frömmigkeit; zugleich ein Beitrag zum Verständnis des Manichäismus. — 3: 25.
REXIUS, GUNNAR, Det svenska tvåkammarsystemets tillkomst och karaktär. — 7 kr.
RUDBERG, GUNNAR, Neutestamentlicher Text und Nomina sacra. — 1: 75.
REUTERSKIÖLD, C. A., Kyrkolag och borgerlig lag. — 0: 75.

Band 18. 1915—1917. Pris 14 kr.

REXIUS, GUNNAR, Studier rörande striden om finansmakten under Karl XIV Johan. — 3: 25.
HAHR, A., Studier i nordisk renässanskonst. 2. — 5 kr.
KLINGBERG, GUSTAF, Christopher Jacob Boströms föreläsningar i etik vårterminen 1861. — 2: 50.
CHARPENTIER, JARL, Die verbalen *r*-Endungen der indogermanischen Sprachen. — 3: 25.

BRUSEWITZ, AXEL, Studier öfver 1809 års författningskris. Den idépolitiska motsättningen. — 3 kr.

Band 19. 1917. Pris 14 kr.

WITTROCK, G., Karl XI:s förmyndares finanspolitik 1668—72. — 10 kr.
HÄGERSTRÖM, AXEL, Till frågan om den objektiva rättens begrepp. I. Viljeteorien. — 4: 50.
Richard Rolle's Meditatio de passione Domini. According to MS. Uppsala C. 494, ed. with introd. a. notes by HARALD LINDKVIST. — 2: 50.

Band 20. 1917—1919. Pris 30 kr.

JOHANSSON, K. F., Über die altindische Göttin Dhiṣáṇā und verwandtes. — 9 kr.
DANIELSSON, O. A., Zu den lydischen Inschriften. — 1: 50.
RUDBERG, G., Forschungen zu Poseidonios. — 15 kr.
PETRINI, E., Psykologiska analyser. — 8 kr.

Band 21. 1918—1922. Pris 30 kr.

ALMQUIST, HELGE, Holstein-Gottorp, Sverige och den nordiska ligan i den politiska krisen 1713—1714. — 20 kr.
LAGERCRANTZ, OTTO, Euripides Hippolytus. — 4 kr.
WADSTEIN, ELIS, Friesische Lehnwörter im Nordischen. — 1 kr.
PHALÉN, ADOLF, Ueber die Relativität der Raum- und Zeitbestimmungen. — 8 kr.

Band 22.

EKBLOM, R., Zur Physiologie der Akzentuation langer Silben im Slavo-Baltischen. — 2 kr.
NOREEN, ERIK, Studier rörande Eufemiavisorna. I. Textkritiska anmärkningar till Flores och Blanzaflor. — 2 kr.

BYGDÉN, L., Förteckning å tryckta och otryckta källor till landskapet Uplands och Stockholms stads historiskt-topografiska beskrifning, förnämligast hämtade ur Westinska samlingarne i Upsala universitets bibliotek. Pris 3 kr.

I kommission hos Wahlström & Widstrand, *Stockholm:*

Urkunder till Stockholms historia. I. Stockholms stads privilegiebref 1423—1700, af K. Hum. Vet.-Samf. utgifna genom K. HILDEBRAND och A. BRATT. H. 1—4. Pris 11 kr. 25 öre.
Uppland. Skildring af land och folk, af K. Hum. Vet.-Samf. utgifven genom A. ERDMANN och K. HILDEBRAND. Bd 1—2. Pris 25 kr.

PRIS 2 KRONOR

UPPSALA 1923. ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B. 2372

Stanford University Libraries
3 6105 015 180 917